

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 628/2023-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], maloletej [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej zákonnými zástupcami [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/36/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. septembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/36/2019. Zároveň navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal každému z nich primerané finančné zadost'učinenie v sume 4 760 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresnému súdu bola 16. augusta 2019 doručená žaloba sťažovateľov o náhradu nemajetkovej ujmy proti žalovanej Nemocnici s poliklinikou Sv. Lukáša Galanta, o ktorej dosiaľ ani neprávoplatne rozhodnuté nebolo.

II. Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia podanie ústavnej sťažnosti odôvodňujú konštatovaním, že okresný súd «v dôsledku svojho nesústredného, neefektívneho a nehospodárneho postupu v namietanom konaní do dnešného dňa nerozhodol ani len neprávoplatne v merite veci, pričom dňa 29.09.2023 zaslal stranám sporu oznámenie (ďalej ako „Oznámenie“), v ktorom uviedol, že „že mieni predmetný spor prerušiť do právoplatného skončenia trestnej veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 1T/98/2022 z dôvodu, že rozhodnutie v danom spore závisí od otázky, ktorú nie je súd v tomto konaní oprávnený riešiť, s tým, že znalecké posudky sa rozdielnym spôsobom vyjadrujú k zásadným otázkam, od vyriešenia ktorých závisí rozhodnutie v predmetnej veci a s poukazom na štádium trestného konania a tam vykonávané dokazovanie.“ Sťažovatelia uvádzajú, že postup porušovateľa v tomto prípade ako aj v celom konaní považujú za neefektívny a nehospodárny a to vzhľadom k celkovej dĺžke namietaného konania a vzhľadom k Oznámeniu, ktorým chce porušovateľ nedôvodne prerušiť. Porušovateľ v danom Oznámení vyzval sťažovateľa, aby sa k predmetnému v lehote 7 dní vyjadril a že termín pojednávania vytýčený na deň 03.10.2023 je zrušený. Je teda zrejmé, že len v dôsledku postupu porušovateľa, ktorého úkony zjavne nesmerujú k rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej stav právnej neistoty sťažovateľa stále trvá a je zrejmé, že počas tohto obdobia bude trvať. Oznámenie z Okresného súdu Galanta zo dňa 29.09.2023, kde porušovateľ sťažovateľom 1 až 5 cez ich právneho zástupcu dňa 29.9.2023 do jeho elektronickej schránky doručil oznámenie, že porušovateľ zrušil sám zo svojho rozhodnutia súdne pojednávanie nariadené na deň 3.10.2023 predstavuje nezákonný a neefektívny postup porušovateľa o to viac, že reálne takto konal porušovateľ aj dňa 20.06.2023 keď de iure na súdnom pojednávaní nevykonal žiadne dokazovanie a reálne nič v merite veci neprejedával. Sťažovatelia 1 až 5 namietajú, že namiesto toho aby Okresný súd Galanta ako porušovateľ reálne vykonával dokazovanie, keďže CSP ani súdu neumožňuje odročiť už vytýčené a nariadené súdne pojednávanie z dôvodu „nejakého budúceho zamýšľaného postupu súdu“ a to o to viac keď v tejto veci už bolo raz prerušené súdne konanie zo strany porušovateľa v rámci prebiehajúceho trestného konania doposiaľ vedeného pred OČTK, a to v rámci civilného konania vedeného pred porušovateľom, tak porušovateľ iba zas neefektívne odročuje súdne pojednávanie, čím koná neefektívne a nehospodárne a nesústredene. Sťažovatelia 1 až 5 namietajú, že ide o druhé súdne pojednávanie, ktoré sa malo konať v roku 2023, no nebude sa konať a to súdne pojednávanie zo dňa 20.06.2023 sa síce konalo, no porušovateľ na ňom dňa 20.06.2023 vôbec nevy počul znalcov, aj keď ich sám na toto pojednávanie na deň 20.06.2023 aj predvolal a súčasne sám porušovateľ aj zrušil súdne pojednávanie nariadené na deň 3.10.2023, čo je ústavne nonkonformné.».

4. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetnú vec podľa názoru sťažovateľov nemožno vo všeobecnosti hodnotiť ako výnimočnú či inak nezvyčajnú. Ak by aj pripustili, že vec sťažovateľov po právnej a skutkovej stránke vykazuje čiastočnú náročnosť, tak ňou nemožno ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania. Samotná neprimeraná dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľov. V nadväznosti na uvedené sú sťažovatelia presvedčení o tom, že dĺžka trvania napadnutého a stále prebiehajúceho konania je neprimeraná a neefektívnym a nesústredeným postupom okresného súdu v ňom dochádza k porušovaniu nimi označených práv.

5. Sťažovatelia vyzdvihujú osobitosť sporu, keďže predmetom sporu je konanie o žalobe o náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla z dôvodu úmrtia [REDAKOVANÉ] (dcéry, sestry a vnučky sťažovateľov), spôsobujúce citovú ujmu sťažovateľom, a to stratou blízkeho človeka.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov o porušení ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prietáhovým postupom okresného súdu v spore o nimi podanej žalobe, o ktorej nebolo rozhodnuté ani po štyroch rokoch a troch mesiacoch od jej podania.

7. Ústavný súd poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno ich namietané porušenie posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018).

8. Vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017). Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

9. Ústavný súd sa zamerá na preskúmanie opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľov so zreteľom na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax. Pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) ústavný súd už v minulosti odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietáhov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. ak „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

10. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj už opakovane judikovaný právny názor, že nie každý zistený prietáh v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 35/01, III. ÚS 103/05).

11. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

12. Z ústavnej sťažnosti a predloženého súdneho spisu vyplýva, že vec sťažovateľov okresnému súdu napadla 16. augusta 2019. Okresný súd následne pokračoval v procesných úkonoch súvisiacich s výmenou vyjadrení strán sporu (tzv. replika a duplika). Prvé pojednávanie okresný súd uskutočnil 30. júna 2020, ďalšie 24. novembra 2020. Následne okresný súd uznesením zo 14. januára 2021 (právoplatným 16. mája 2021) konanie proti žalobkyni v 6. rade zastavil (z dôvodu straty jej procesnej subjektivity) a napadnuté konanie prerušil, a to až do skončenia vyšetrovania v trestnej veci vedenej na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Galanta, odbore kriminálnej polície (ďalej len „policajný orgán“) pod ČVS: ORP-689/1-VYS-GA-2017. Prerušenie konania odôvodnil tým, že znalci, ktorí v predmetnom trestnom konaní vypracovali znalecký posudok, boli viazaní mlčanlivosťou znalca vo vzťahu k danému prípadu voči svojmu zadávateľovi (policajnému orgánu) a ten ich voči okresnému súdu mlčanlivosti nezbavil. Po tom, ako policajný orgán podaním z 9. marca 2023 vyhovel žiadosti okresného súdu a zbavil mlčanlivosti znalcov, ktorí sa podieľali na vypracovaní znaleckého posudku v trestnom konaní, okresný súd uznesením z 27. marca 2023 právoplatným 13. apríla 2023 rozhodol o pokračovaní v napadnutom konaní. Prvé pojednávanie po tom, ako odpadla prekážka prerušenia napadnutého konania, sa uskutočnilo 20. júna 2023 a odročené bolo na 3. október 2023 s tým, že do súdneho spisu budú pripojené ďalšie znalecké posudky z už označeného trestného konania (v ktorom už medzičasom bola vznesená obžaloba a súdne konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 1T/98/2022) a aj doplnenie pôvodného znaleckého posudku z trestného spisu. Uznesením zo 16. augusta 2023 okresný súd pripustil zmenu žaloby, a to na základe návrhu sťažovateľov doručeného okresnému súdu 10. júla 2023, ktorým žiadali žalobu rozšíriť o úroky z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z úradného záznamu z 29. septembra 2023 vyplýva, že na pokyn zákonnej sudkyne boli strany sporu kontaktované asistentkou senátu, že pojednávanie určené na 3. október 2023 sa ruší. Okresný súd v ten istý deň adresoval stranám sporu oznámenie s uvedením: *„Vás v súvislosti s Vašimi procesnými návrhmi (zo strany žalobcov o nariadenie znaleckého dokazovania, avšak bez uvedenia konkrétnych otázok, ktoré by mal znalec zodpovedať, zo strany žalovaného o zabezpečenie znaleckých posudkov z trestného spisu vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 1T/98/2022) upovedomuje o tom, že mieni predmetný spor prerušiť do právoplatného skončenia trestnej veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 1T/98/2022 z dôvodu, že rozhodnutie v danom spore závisí od otázky, ktorú nie je súd v tomto konaní oprávnený riešiť, s tým, že znalecké posudky sa rozdielnym spôsobom vyjadrujú k zásadným otázkam, od vyriešenia ktorých závisí rozhodnutie v predmetnej veci a s poukazom na štádium trestného konania a tam vykonávané dokazovanie. K uvedenému máte možnosť sa písomne vyjadriť v lehote 7 dní. S poukazom na vyššie uvedené, Vás súd zároveň upovedomuje o zrušení termínu pojednávania určeného na deň: 3.10.2023 o 9.00 hod.“* Sťažovatelia sa k oznámeniu vyjadrili podaním zo 4. októbra 2023.

13. Ku dňu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti trvá napadnuté konanie pred okresným súdom takmer štyri roky a štyri mesiace. Z uvedeného obdobia bolo napadnuté konanie 2 roky a 2 mesiace (od januára 2021 do marca 2023) právoplatne prerušené. Podľa názoru ústavného súdu momentálna dĺžka trvania napadnutého konania okresného súdu je s poukazom na obdobie, keď bolo konanie prerušené (polovica z celkovej dĺžky napadnutého konania), stále v rámci ústavnej akceptovateľnosti, a preto nedošlo k takej intenzite zásahu do práv sťažovateľov zo strany okresného súdu, ktorá by zodpovedala ústavne relevantnému porušeniu základného práva na

prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. K uvedenému záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na rozhodovacia prax a judikatúru ESĽP v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

14. Sťažnostnú argumentáciu smerujúcu k postupu okresného súdu, ktorým zrušil pojednávanie majúce sa konať 3. októbra 2023 s upovedomením, že videl splnenie zákonných podmienok na opätovné prerušenie napadnutého konania, hodnotí ústavný súd ako špekulatívnu a predčasnú. Vychádzajúc z textu oznámenia okresného súdu z 29. septembra 2023, je dôvodné predpokladať, že okresný súd smeruje k vydaniu fakultatívneho rozhodnutia o prerušení konania podľa § 164 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V tejto súvislosti odkazuje ústavný súd na svoju doterajšiu judikatúru, v rámci ktorej vyslovil, že súd si pri fakultatívnom prerušení konania však musí uvedomiť a najmä zvážiť, či prerušenie konania prispeje (alebo je dokonca predpokladom) k spravodlivému rozhodnutiu vo veci (t. j. k naplneniu dikcie čl. 46 ods. 1 ústavy) a tento dôvod prerušenia konania tak preváži nad záujmom na postupe bez zbytočných prietáhov, ktorý je rozhodnutím o prerušení konania dotknutý. Pri fakultatívnom prerušení konania (na rozdiel od obligatórneho podľa § 162 CSP) je to práve súd, ktorý vyvažuje jednotlivé záujmy stojace pri prerušení konania proti sebe – záujem na spravodlivom rozhodnutí veci a záujem na konaní bez zbytočných prietáhov (Dodajme, že v prípade obligatórneho prerušenia konania vyvážil tieto záujmy sám zákonodarca preferovaním záujmu na spravodlivom rozhodnutí veci. Súd tak nemá možnosť zvažovania a pri naplnení hypotézy § 162 CSP konanie preruší obligatórne.). Vyváženie stretu týchto záujmov v prospech záujmu na spravodlivom rozhodnutí veci pretavené do rozhodnutia o prerušení konania musí byť v prípade fakultatívneho prerušenia konania riadne zdôvodnené v odôvodnení rozhodnutia, ktorým sa konanie prerušuje. Teda samotný Civilný sporový poriadok počíta s takým „prietahom“ v konaní spočívajúcim v možnom prerušení konania pre účely vyriešenia otázky, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Takýto „prietah“, resp. odôvodnenú realizáciu takého fakultatívneho úkonu súdu podľa § 164 CSP, nemožno potom považovať za zbytočný, ale za zákonom predpokladaný a v prípade riadneho odôvodnenia jeho realizácie neporušujúci právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 ods. 1 charty (II. ÚS 199/2019). Je preto potrebné vyčkať na rozhodnutie okresného súdu o prerušení napadnutého konania a vyhodnotiť, či jeho odôvodnenie je ústavne akceptovateľné a neporušujúce práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a na prejednanie veci v primeranej lehote. A až v prípade, že sťažovatelia dospejú k záveru, že sa s uvedeným okresným súdom v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia vysporiadal nedostatočne, majú právo využiť riadny opravný prostriedok, teda podať proti tomuto procesnému rozhodnutiu odvolanie.

15. Z dosiaľ prezentovaných východísk je možné vyvodiť záver, že ústavná sťažnosť sťažovateľov proti napadnutému postupu okresného súdu je zjavne neopodstatnená a z tohto dôvodu ju ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu